

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Valtio-opin laitos	
Tekijä-Författare-Author Puhakka, Annamari			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma hallinnon ohjausvälineenä : Toimijanäkökulmaan perustuva arviointitutkimus ohjelman toimeenpanovaiheesta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Hallinto-oppi			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2008-02-18	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 108 s., 3 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksen kohteena on Helsingin kaupunginvaltuuston vuonna 2002 hyväksymä Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma, jonka toteutuskausi jatkuu vuoteen 2010. Tutkimuksessa arvioidaan ohjelman toimeenpanokaudellaan saamaa merkitystä, asemaa ja roolia osana kaupungin suunnittelua. Tarkastelu perustuu toimijanäkökulmaan, jossa arviointia pyritään tekemään toimijoiden arvioiviin lausuntoihin perustuen.</p> <p>Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma saatiin valmiiksi vuosina 1997–2002 toteutetun paikallisagendaprosessin tuloksena. Paikallisagendaprosessissa on kyse YK-tasolta peräisin olevan Agenda 21 -sopimuksen soveltamisesta paikallisiin olosuhteisiin kestävän kehityksen edistämiseksi. Useissa suomalaissa kunnissa on toteutettu vastaava kestävän kehityksen ohjelmatyö. Paikallisagendaprosessien tuloksena syntyneiden ohjelmien toimeenpanosta ei kuitenkaan ole vielä juurikaan tutkimustietoa. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan haastatteluaineistojen avulla sitä, millaisena ohjausvälineenä Helsingin kestävän kehityksen toimintaohjelma nähdään, mikä on toimijoiden näkemys ohjelman asemasta ja millaisia ohjelman toteutukseen vaikuttavia tekijöitä voidaan tunnistaa.</p> <p>Tarkastelun kohteena oleva ohjelma on poikkihallinnollinen strategisen tason ohjaustyökalu, jonka avulla pyritään saamaan kestävyystavoitteet mukaan kaikkeen kaupunkikonsernin suunnitteluun ja päätöksentekoon. Ohjelma sisältää seitsemän päätavoitetta, joita kohti pyritään 21 tarkemman osatavoitteen ja toimenpidekokonaisuuden avulla. Helsingin toimintaohjelma perustuu laajaan kestävän kehityksen käsitykseen, jossa ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys on pyritty tuomaan osaksi samaa kokonaisuutta. Ohjelma laadittiin poikkihallinnollisena yhteisstrategiatyönä, jossa toteutettiin uudenlaisia vuorovaikutusprosesseja.</p> <p>Teoreettisen taustan tutkimukselle muodostaa arviointi- ja toimeenpanotutkimuksen teoria ja kuntien strategia- ja ohjelmaohjausta koskeva kirjallisuus. Aineiston analyysin tukena hyödynnetään prosessiarvioinnin ja toimeenpanotutkimuksen kirjallisuudesta johdettuja toimeenpanoon vaikuttavia tekijöitä, joita tarkastellaan suhteessa kestävän kehityksen ohjelmia koskevaan aikaisempaan tutkimukseen.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on käytetty viranhaltijoiden teemahaastatteluita, joita tehtiin yhteensä 13. Haastatteluaineistoa on analysoitu teemoittelemalla. Lisäksi aineistona on hyödynnetty kestävän kehityksen toimintaohjelman seurantaraporttia sekä muita asiakirjalähteitä. Tulokset osoittavat, että kestävän kehityksen toimintaohjelma ei ole saanut toimeenpanokaudellaan vahvaa roolia hallintoa ohjaavana strategiana. Ohjelman asema kaupungin suunnittelujärjestelmän hierarkiassa osoittautui epäselväksi ja näkemykset ohjelman tehtävästä vaihtelivat. Ohjelma mielletään ensisijaisesti ympäristöpolitiikkaan liittyväksi strategiaksi, vaikka se sisältää myös taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden tavoitteita. Suunnittelujärjestelmässä ohjelma määrittäytyi asiakohtaiseksi ohjelmaksi, mutta sisällöllisesti se on liian laaja ja kokonaisvaltainen sopiakseen luontevasti tähän rooliin. Toimeenpanovaiheessa ohjelman koettiin jääneen heikosti koordinoituksi ja erilliseksi muusta suunnittelusta. Ohjelman laatimistyö oli kuitenkin tärkeä oppimis- ja tiedonvälitysprosessi, jonka avulla kestävän kehityksen käsitettä voitiin käsitellä koko kaupunkiorganisaation tasolla. Ohjelman myönteisten vaikutusten ja ohjaavuuden koettiin syntyneen pääasiassa ohjelmaprosessin aikana tapahtuneen ajatustenvaihdon ja oppimisen välityksellä. Ohjelmatyön merkitys oppimisprosessina nousee tutkimuksessa esiin merkittävämpänä, kuin valmis ohjelma hallinnon ohjausvälineenä.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords kestävä kehitys toimeenpano arviointi toimijuus Helsinki			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			